

transforming, but retains its essence as a space for the realisation of positive values. New formats, such as e-sport, also create opportunities for engaging young people, although they require additional reflection in terms of axiology. Along with traditional sports, various movement practices focused on self-discovery, meditation and environmental awareness are gaining popularity, which indicates a broadening of the range of values that young people receive through physical activity [5, p 230-232].

Conclusions. Sport as a socio-cultural phenomenon has a powerful potential for the formation of axiological guidelines in the youth environment. It contributes to socialisation, development of moral and ethical qualities, and formation of a sense of community and belonging. Practical recommendations include strengthening the axiological component in educational programmes, developing the youth sports movement, supporting inclusive sports initiatives, and promoting sport as a carrier of positive values through modern information and communication technologies.

REFERENCES:

1. Coakley J. Sports in Society: Issues and Controversies. 2th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2015. 640 p.
2. Jarvie G. Sport, Culture and Society: An Introduction. London: Routledge, 2006. – 352 p.
3. Donnelly P., Coakley J. The Role of Recreation in Promoting Social Inclusion. Toronto: Laidlaw Foundation, 2002. 48 p.
4. Seippel Ø. Sport and Social Capital // Acta Sociologica. 2006. Vol. 49, No. 2. P. 169–183.
5. Parry J., Robinson S., Watson N., Nesti M. Sport and Spirituality: An Introduction. London: Routledge, 2007. 264 p.

Роман ВЛАСІЮК

*Кандидат педагогічних наук,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
vlasiuk@tnpu.edu.ua*

Максим СТЕЦИК

*Здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна*

АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У сучасних умовах динамічних суспільних змін, загострення соціально-економічних викликів та наслідків війни, питання збереження здоров'я набуває

особливої актуальності. Освітнє середовище, як соціальний інститут формування світогляду і життєвих компетентностей молоді, покликане не лише транслявати знання, а й виховувати відповідальне ставлення до власного фізичного і психічного здоров'я. Здоровий спосіб життя стає ключовою цінністю необхідною для інтеграції в освітній процес, адже саме завдяки цьому формується потенціал здорового майбутнього покоління [3].

Поглиблення кризових явищ у сфері громадського здоров'я актуалізує потребу в переосмисленні пріоритетів освіти. Формування цінностей здорового способу життя – не лише один із напрямків медичної галузі, а й невід'ємна частина педагогічного процесу. Водночас інтеграція принципів здоров'язбережувальної компетентності відповідає стратегічним цілям Нової української школи та стратегії розвитку фізичної культури і спорту [1]. Це відкриває нові перспективи для наукового аналізу взаємозв'язку між освітнім середовищем і розвитком здоров'язбережувальних технологій.

Формування здорового способу життя є одним із пріоритетних напрямків організації освітнього процесу закладів освіти. Комплексний і системний підхід в організації фізичного виховання передбачає необхідність постійного формування ціннісного ставлення до здорового способу життя [2; 3].

Цінність здорового способу життя у контексті освітнього простору може розглядатися у декількох аспектах. Зокрема, як аксіологічна основа формування особистісної культури здобувачів освіти. Цінність здоров'я інтегрується в систему загальнолюдських і національних цінностей, адже здоров'я визначає здатність людини до самореалізації, праці та соціальної активності. А також, як елемент компетентнісного підходу до освіти, де здобувачі оволодівають знаннями, уміннями і навичками збереження фізичного, психічного, соціального здоров'я [3].

Успішне впровадження цінностей здорового способу життя передбачає створення здоров'язбережувального освітнього середовища, яке характеризується такими ознаками:

- фізично безпечні та комфортні умови навчання;
- використання рухової активності упродовж дня (рухливі перерви, фізкультхвилинки, позашкільні спортивні заходи, тощо);
- психоемоційно сприятливий клімат у колективі;
- орієнтація на формування здорових звичок.

Дослідження засвідчують, що залучення школярів і студентів до програм формування здоров'язбережувальних навичок значно підвищує їхню стресостійкість, покращує навчальні результати та соціальну інтеграцію [2; 3]. Окрім того, саме освітнє середовище має потенціал бути мультиплікатором

позитивних соціальних практик, адже здобувачі освіти переймають їх та екстраполюють набутий досвід упродовж свого життя.

Особливого значення ця тема набуває в умовах воєнного стану, коли питання психологічного здоров'я, стресостійкості та адаптації до викликів війни виходять на перший план. Тому цінність здорового способу життя стає не просто індивідуальною справою, а питанням національної безпеки та стійкості суспільства.

Здоровий спосіб життя, як домінанта освітнього середовища виступає основою формування фізичної і психологічного здорової особистості, здатної до активної громадянської участі та життєвої самореалізації. Інтеграція цінностей здоров'я в освітній процес сприяє розвитку здоров'язбережувальних компетентностей, підвищенню якості життя.

Отже, формування освітнього простору, орієнтованого на здоров'я, є стратегічним завданням сучасної української освіти та одним із ключових чинників стійкого розвитку держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року : Постанова Каб. Міністрів України від 04.11.2020 № 1089 : станом на 25 серп. 2022 р.
2. Adkhamjon M. The importance of physical education in the formation of a healthy lifestyle. *ACADEMICIA: an international multidisciplinary research journal*. 2021. Vol. 11, no. 3. P. 2031–2035. URL: <https://doi.org/10.5958/2249-7137.2021.00930.7>.
3. Value-motivational component of a healthy lifestyle of modern university students: the real state and logic of formation / D. V. Zhelanov et al. *Wiadomości lekarskie*. 2021. Vol. 74, no. 5. P. 1079–1085. URL: <https://doi.org/10.36740/wlek202105106>.

Юрій КУЗЬ

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
fedorovuch.yu@gmail.com*

ЗДОРОВ'ЯЗАБЕЗПЕЧУЮЧА СИСТЕМА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО ЗДОРОВОГО ЖИТТЯ

Інформатизація, технологізація та підвищений рівень якості нинішнього людського життя дуже часто призводить до зворотних результатів у плані здоров'я: стреси, гіподинамія, неякісне харчування тощо ведуть до кволого фізичного і психологічного почування сучасної людини. Виправити ситуацію допоможе цілеспрямована методика, яку варто використовувати, починаючи із